

O „NEKONVENCIONALNOM“ RATOVANJU NA TERITORIJI JUGOSLAVIJE

U drugoj polovini 1969. godine u jednom delu zapadno-evropske i naše štampe objavljeni su uz veoma različite i kontraverzne komentare fragmenti iz američkog plana za „nekonvencionalno“ ratovanje u Evropi. Redakcije listova koje su došle u posed ovog plana (plan „10-1“) upoznale su svoje čitaoce da im je plan dostavio anonimni pošiljalac, koga je kao intimnog prijatelja na takav korak, navodno za života, obavezao zamenik direktora zapadnonemačke obaveštajne službe (BND) general-major Horst Vendland. Ovaj general je u „stanju duhovne depresije“ 8. oktobra 1968, u svom uredu u Pulahu, izvršio samoubistvo. Posle ovog „samoubistva“ za poslednju godinu dana, sledilo je još tuce drugih ubistava ili samoubistava u aparatu bonške vlade.

Pored fragmentarnosti svoga sadržaja u senci ovakvih špijunskih spletki i ubistava ceo slučaj sa planom „10-1“ dobio je pomalo misterioznu i senzacionalističku notu. U takvoj atmosferi se većina listova i redakcija prema dokumentima plana „10-1“ postavila krajnje oprezno, polazeći od ovih pretpostavki: ako su raspoloživi dokumenti verodostojni, onda, s obzirom na svoj sadržaj, predstavljaju vojnu tajnu takvog stepena da se u celosti ne smeju objaviti, jer bi takav akt bio krivično-pravni prekršaj; a ako su čista izmišljotina, podmetnuta „s druge strane gvozdene zavese“, ne zaslužuju da budu objavljeni.

S obzirom na takva rezonovanja nijedna redakcija nije dokumente objavila u celini, već samo kao šture fragmente. Tako je javnost na Zapadu (a kako je naša štampa uglavnom prenosila napise iz zapadnoevropske štampe), pa i kod nas ipak ostala bez potpune i prave informacije o tome što je suština plana „10-1“. Zato su izostale i potrebne akcije i to ne samo u vidu an-

¹ Pod pojmom „nekonvencionalno“ ratovanje američka vojna doktrina podrazumeva raznovrsne subverzivne aktivnosti (gerilska dejstva, tzv. prikrivanje i prebegavanje i subverzivnu delatnost svake vrste) na teritorijama drugih zemalja, u miru i u ratu, čiji se politički ciljevi formulišu u skladu sa nacionalnom politikom vlade SAD.

tiimperijalističkih i antiameričkih demonstracija, već i protesti redovnim diplomatskim kanalima.

U nemogućnosti da spreče makar i fragmentarno objavljujuće plana „10-1” (sa priložima) ili da demantuju autentičnost njegovih dokumenata, autorima ovih napisa je najviše odgovaralo da ceo slučaj što više ostane u granicama senzacionalizma i fantastike. Takav javni tretman ovih dokumenata davao je najviše nade da će oni brzo zaboraviti, odnosno da će saznanje o njihovom postojanju proći bez težih poremećaja u bilateralnim i multilateralnim odnosima u okviru NATO.

Na konkretna pitanja redakcija nekih zapadnoevropskih listova i časopisa o autentičnosti inkriminiranih dokumenata predstavnici Pentagona i Vrhovne komande NATO za Evropu dali su potvrdne odgovore. Ovo teško priznanje došlo je pod pritiskom javnosti, koja je bila snažno zatalasana saznanjem da takvi planovi uopšte postoje. Priznanja su bila garnirana tvrdnjama da su ovi planovi zastareli, preživeli i neaktuelni. Ovakvim postupkom se u ovoj mučnoj situaciji pokušalo učiniti sve da se celoj stvari prida što manji značaj i da se ona što pre zaboravi.

Pored toga, predstavnici Vrhovne komande NATO za Evropu su tvrdili da je plan „10-1” njima nepoznat, odnosno da je on isključivo američki.

Ako se ima u vidu činjenica da se politički ciljevi „nekonvencionalnog” ratovanja određuju u prvom redu u skladu sa političkim interesima američke vlade, odnosno da su snage za „nekonvencionalno” ratovanje element strategijskog komandovanja SAD, onda se ovoj izjavi može pokloniti izvesna pažnja.

Međutim, zasebno je pitanje da li su u Vrhovnoj komandi NATO, odnosno u krugu njenih članova iz evropskih zemalja ovi američki planovi bili potpuno nepoznati. Takva pretpostavka je malo verovatna, jer se u njima predviđa vođenje „nekonvencionalnih” dejstava i na teritorijama većine evropskih članica NATO, naravno u slučaju ako bi njihove teritorije zapele snage suprotnog bloka. Sem toga, poznato je da su „nekonvencionalna”, odnosno gerilska dejstva u pozadini protivnika na eventualno izgubljenim delovima nacionalne teritorije sastavni deo koncepcije odbrane manje-više svih evropskih članica NATO, pa u vezi s tim zvuči neuverljivo ovakvo totalno distanciranje od američkih planova za isto takva ili slična dejstva, samo na širim evropskim prostranstvima.

Također se ne sme gubiti iz vida da je Savet NATO krajem 1967. godine u celini prihvatio modifikovanu američku koncepciju „elastičnog reagovanja”, čiji sastavni i ne beznačajni deo predstavlja upravo „nekonvencionalno” ratovanje.

Na kraju, poznato je da se deo starešinskog kadra evropskih članica NATO već godinama konstantno obučava za ovu vrstu dejstava u američkom centru za obuku specijalnih snaga (Fort Bragu), i to po istim načelima po kojima se obučavaju i ame-

ričke snage, bez obzira na neke razlike u pogledima na dejstva u pozadini protivnika između SAD, na jednoj, i svih drugih članica NATO, na drugoj strani.

S obzirom na sve ovo, ograđivanje NATO-a od američkih planova za „nekonvencionalno“ ratovanje u Evropi samo pokazuje neprijatnost položaja evropskih članica NATO prema glavnoj sili u bloku, jer je pred licem vlastite javnosti bilo teško sve to u celosti priznati.

Tezu o zastarelosti plana prihvatila je zapadnoevropska pa čak i deo naše štampe kao umirujuću, što je upravo najviše i odgovaralo njenim autorima. Ovakvoj tezi u prilog su išli i neki objavljeni detalji iz plana, kao na primer, onaj da se operativna baza za dejstva američkih specijalnih snaga nalazi na teritoriji Francuske, konkretno u okolini Orleansa. Budući da je Francuska formalno istupila iz vojnog dela ove blokove organizacije, izlazi da je plan „10-1“ u najmanju ruku pravljen pre ovog događaja. Sličan je slučaj i sa Albanijom, koja se u planu tretira kao članica VU.

No, kakvu bi praktičnu vrednost imala ta činjenica, čak i da je verodostojna? Gotovo nikakvu. Za svakog, pa i površnog poznavaoaca osnovnih premisa američke koncepcije o specijalnom ratovanju u celini, u kojoj „nekonvencionalna“ dejstva čine samo jednu komponentu, nije sporno postojanje ovog ili nekog drugačijeg konkretno razrađenog plana u okviru bilo koga ratišta u svetu, pa i evropskog. Dok je na snazi ovakva koncepcija i dok postoje specijalne snage za njeno realizovanje u odgovarajućim vojno-političkim i drugim okolnostima, logično je da postoji i njena praktična razrada. Sporni mogu biti samo detalji u toj razradi, pogotovo oni koji su po svojoj prirodi inače podložni čestim promenama.

Ako šifra plana „10-1“ treba da znači da se on odnosi na upotrebu 10. grupe vazdušnodesantnih specijalnih snaga, koje su, stacionirane u Bad Tölcu (SR Nemačka), a delom i negde na severu Italije,² onda i oznaka „1“ može da znači jednu, ili prvu varijantu te upotrebe.

S obzirom na to da koncepcija o specijalnom ratovanju u američkoj vojnoj politici i doktrini dobiva sve više na značaju i da se analogno tome dalje radi na jačanju specijalnih snaga (uprkos njihovom teškom kompromitovanju u masovnom pokolju nedužnog stanovništva u Južnom Vijetnamu), logično je pretpostaviti da postoji i plan „10-2“, ili „10-3“ i slično. Prema tome, zaključiti da zastarelost jedne varijante plana za „nekonvencionalna“ dejstva znači prestanak svake opasnosti od ove, inače doktrinarno usvojene, razrađene i materijalno obezbeđene subverzije,

² Prema podacima koje je objavio londonski Institut za strategijska istraživanja, neki delovi američkih specijalnih snaga predviđeni su za dejstva u okviru južnoevropskog vojišta i stacionirani su na teritoriji severne Italije.

sa velikim političkim i drugim pretenzijama, predstavlja opasnu iluziju.

Na osnovu objavljenih detalja iz plana „10-1” vidi se da „nekonvencionalnim” dejstvima u Evropi treba da budu zahvaćene ukupno 23 zemlje, sve sem Velike Britanije, Portugala i Španije (vidi tabelu 1).

Neki podaci iz plana „10-1” o „nekonvencionalnom” ratovanju u Evropi

Tabela 1

NAZIV ZEMLJE		broj mogućih rejonu geril- skih dejstava	broj detašmana američkih specijalnih snaga za poje- dine zemlje	moguće naras- tanje gerilskih snaga za prvih 180 dana rata.
V U	DR Nemačka	6	5	10.500
	Poljska	8	3	9.000
	Čehoslovačka	6	3	—
	Mađarska	2	2	—
	Rumunija	6	2	—
	Bugarska	3	2	—
	SSSR	20	5	23.500
	Albanija	2	—	3.000
N A T O	Norveška	4	—	—
	Francuska	9	—	7.500
	Italija	5	1	3.000
	Grčka	2	—	6.000
	Turska	3	—	—
	SR Nemačka	4	—	6.000
	Luksemburg	1	—	—
	Holandija	1	—	—
	Belgija	1	—	—
	Danska	1	—	—
N e u t r a l.	SFRJ	3	2	—
	Finska	3	—	—
	Austrija	4	3	—
	Švedska	5	—	—
	Švajcarska	2	—	3.000
U K U P N O		101		142.500

Među navedenim zemljama, pored evropskih članica NATO, nalazi se i svih 8 zemalja članica VU, kao i 5 neutralnih, odnosno nesvrstanih i nezavisnih zemalja u Evropi, među kojima je i naša. Ta činjenica dovoljno razotkriva agresivnost ovog plana, kao i njegove krajnje političke pretenzije.

Agresivnost ovog plana pokazuje da američka „nekonvencionalna“ dejstva na teritorijama van granica NATO nisu i ne moraju biti ni u kakvoj vezi sa stvarnim odbrambenim planovima ove blokove organizacije, pa čak i da se ni vremenski a ni u taktičkom pogledu ne moraju poklapati sa tom odbranom, kako su to tvrdili predstavnici NATO i Pentagona.

Umesto odbrambenog karaktera, ovaj plan je više deo koncepcije američke obaveštajne službe (CIA) za izvođenje „tajnih operacija“ na globalnoj političkoj sceni i s njom čini organsku celinu. Ovo utoliko više što na „nekonvencionalne“ aktivnosti u pozadini protivnika, kao na pokret inspirisan od neke strane sile, jednako gledaju teoretičari CIA i Pentagona. Osnovu za ovakvu tvrdnju izrazio je Alen Dals, dugogodišnji direktor CIA, u svojoj knjizi „U tajnoj službi“. On je pokušaje i akcije CIA u organizovanju subverzije u drugim zemljama, s ciljem promene postojećeg ustavnog poretka, pokušao da pravda navodnom istom takvom aktivnošću „druge strane“, koju najčešće naziva „tajnom komunističkom agresijom“, „komunističkom infiltracijom“ i sl. Po toj šemi svi oslobodilački pokreti, nacionalni, antikolonijalni i revolucionarni ratovi u svetu automatski se kvalifikuju kao „tajna komunistička agresija“, odnosno mešanje sa strane. Po istoj logici i „slobodnom svetu“ odnosno američkom imperijalizmu je takođe „dozvoljeno“ da se za svoje ciljeve služi istim sredstvima, tj. „tajnim operacijama“, „nekonvencionalnim“ dejstvima i sl; jednako u sferama uticaja suprotnog bloka, kao i na teritorijama neutralnih, neangažovanih i nezavisnih zemalja. Organska povezanost „tajnih operacija“, koje su u nadležnosti CIA, i „nekonvencionalnih“ dejstava, koja su u nadležnosti Pentagona (preciznije: KoV SAD) vidi se i iz objavljenih delova plana „10-1“, u kome su uloge ovih i drugih faktora vrlo precizno određene.

Na ovakvu konstataciju navodi i raspored „mogućih reiona gerilskih dejstava“ u pojedinim zemljama. Iz objavljenih podataka vidi se da je na teritoriji 23 zemlje u Evropi predviđen 101 takav rejon, od čega 2/3 (oko 70 reiona) otpada na socijalističke, neutralne i neangažovane zemlje, a samo 1/3 (oko 31 rejon) na članice NATO. Na svaku zemlju izvan NATO dolazi u proseku po 14, a na članice NATO jedva po tri takva reiona.

Na teritoriji naše zemlje predviđena su tri „reiona mogućih gerilskih dejstava“, čime je ona maltene izjednačena sa teritorijom SR Nemačke, na kojoj živi tri puta više stanovnika. Isti odnos se dobija ako se upoređuje, na primer, teritorija Albanije, na kojoj su predviđena dva takva reiona, sa teritorijom Belgije i Holandije zajedno, na kojima se takođe predviđaju samo dva reiona. Teritorija ovih zemalja je dva puta, a broj stanovnika oko dvadeset puta veći od Albanije.

Ovakve proporcije „rejona mogućih gerilskih dejstava“ po zemljama nedvosmisleno ukazuju na težište eventualnog vođenja „nekonvencionalnog“ rata u Evropi i na njegove osnovne političke ciljeve.

Na osnovu broja planiranih rejona „mogućih gerilskih dejstava“ istovremeno se može zaključiti i to (čak i uz pretpostavku da je planirano i do 10% rezervnih rejona), da raspoložive snage jedne grupe vazdušnodesantnih specijalnih snaga ne mogu jednovremeno pokriti oko 90 takvih rejona. Ovakav zaključak se zasniva na činjenici što svaka grupa vazdušnodesantnih specijalnih snaga ima 4 čete, odnosno 48 detašmana tipa „A“ (po 12 u svakoj četi), a svaki je namenjen da razvija „nekonvencionalna“ dejstva samo u jednom rejonu. Četrdeset osam osnovnih detašmana ne može pokriti ni sve rejone koji su predviđeni na teritorijama zemalja članica VU. Otuda sledi zaključak da za posedanje druge polovine predviđenih rejona, u datim uslovima, treba očekivati još jednu grupu vazdušnodesantnih specijalnih snaga. Pošto američka KoV ima 14 ovakvih grupa (7 aktivnih i 7 rezervnih), navedena pretpostavka ima i svoju realnu, materijalnu osnovu.

Ako delovi specijalnih snaga, stacionirani u severnoj Italiji, o čemu se govori u citiranom izveštaju londonskog Instituta za strategijska istraživanja, predstavljaju jezgro druge grupe, sasvim je izvesno da je grupa iz Bad Telca namenjena za dejstva u okviru severnog i centralnog evropskog vojišta, a grupa iz severne Italije za dejstva na južnoevropskom i sredozemnom vojištu NATO.

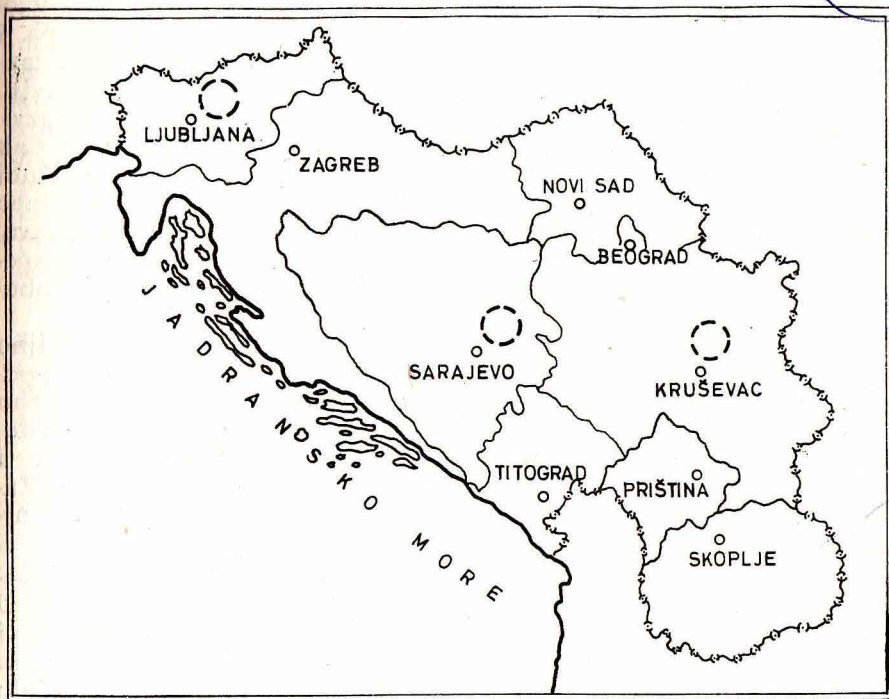
Jednom odabrani „mogući rejoni gerilskih dejstava“ nisu večni. Na povremenu izmenu ovih rejona ne utiče samo to koliko su javnosti postali poznati (što je vrlo značajno), već, u prvom redu, odgovarajući pokazatelji iz tzv. „prethodnih obaveštajnih studija“, na osnovu kojih se takvi rejoni i određuju. Podaci za ovakve studije uzimaju se iz celokupne obaveštajne produkcije strategijskih obaveštajnih službi SAD (civilnih i vojnih), kao i iz arhiva većine raznih naučnih ustanova i institucija, nacionalnog ili međunarodnog karaktera.

Istovremeno, za potrebe ovih studija povremeno se planiraju i izvode specijalni obaveštajno-izviđački poduhvati u pojedinim zemljama, odnosno prema potencijalnim žarištima eventualne „gerilske“ aktivnosti na njihovoj teritoriji, i da se utvrde druge bitne okolnosti za izvođenje „nekonvencionalnih“ dejstava.

S obzirom na to da je opšta konstelacija prilika na jednoj teritoriji podložna stalnim promenama, logično je da će sve nove pojave u njoj imati odraza i na izbor novog ili odbacivanje datog regiona kao mogućeg žarišta „nekonvencionalnih“ dejstava. Verovatno je da su već neki rejoni „mogućih gerilskih dejstava“ (iz plana „10-1“) zastareli i da su odbačeni. Tako, npr. da se odustane od nekog ranije fiksiranog „mogućeg rejona...“ dovoljan je razlog što se politička emigracija, poreklom iz tog rejona, zbog međusobne nesloge i trzavica, organizaciono i politički rasturila, te objektivno više ne predstavlja snagu na koju se u „nekonvencionalnim“ dejstvima može računati.

Medutim, to nikako ne znači da umesto zastarelih rejlona, na osnovu novih podataka iz „prethodne obaveštajne studije”, nisu određeni novi, u koje se u određenim vojno-političkim uslovima mogu infiltrirati delovi američkih specijalnih snaga. Zbog promene bitnih pokazatelja o jednom rejlonu ne odustaje se od koncepcije u celini, već samo od takvog rejlona, a umesto njega određuje se drugi, koji na osnovu aktuelnih podataka obećava više.

Prema objavljenim podacima „mogući rejloni gerilskih dejstava” na našoj teritoriji locirani su: jedan severno od Ljubljane, drugi severoistočno od Sarajeva i treći u okolini Kruševca (skica).

Ako je pre objavljivanja podataka iz plana „10-1” i bilo dilema (a bilo ih je) oko toga da li je teritorija naše zemlje uopšte predmet ovakvih spekulacija, sada očigledno takve dileme otpadaju. Američkim planovima za „nekonvencionalno” ratovanje nije izuzeta nijedna zemlja u Evropi, čak ni tradicionalno neutralna Švedska ili Švajcarska, pa utoliko više ni socijalistička Jugoslavija.

Nešto preciznija analiza o aktivnosti obaveštajnih i vojnoobaveštajnih službi NATO prema našoj zemlji i do sada je upućivala na zaključak na se „nekonvencionalna” dejstva planiraju i na našoj teritoriji. Kao dokaz zato mogu da posluže razna „studijska” putovanja, anketiranja naših građana za potrebe „diplomskih” ra-

dova, „doktorskih” disertacija, radova na „pripremi” određenih publikacija o našoj zemlji i sl. O tome su u našoj štampi objavljeni i neki konkretni primeri.³ Objavljivanje fragmenata iz plana „10-1” sa izričitim navođenjem broja i lokacije eventualnih „rejonu gerilskih dejstava” i na teritoriji naše zemlje samo je potvrdilo ranije analitičke pretpostavke o pravoj prirodi navedene aktivnosti.

Dileme o eventualnoj upotrebi snaga za „nekonvencionalna” dejstva na našoj teritoriji najčešće su bile plod nedovoljnog poznavanja stvarnog i kompletnog bića specijalnih snaga i njihove uloge u koncepciji „elastičnog reagovanja” u celini. Takvom nepoznavanju doprinosila je i činjenica što se ove snage za celo vreme svoga postojanja gotovo nimalo nisu afirmisale u „nekonvencionalnoj” komponenti specijalnog ratovanja. Široj javnosti, pa i vojnoj, pripadnici „zelenih beretki” su poznatiji iz protivpartizanskih („protivpobunjeničkih”) dejstava u J. Vijetnamu, Boliviji, Kolumbiji i drugde, nego iz nekoliko neuspešnih pokušaja razvijanja „nekonvencionalnih” dejstava u pojedinim zemljama. Čak bi se pre moglo reći da je neuspeli pokušaj ove vrste na Kubi 1961. godine, koji inače spada među najpoznatije, više doprineo širenju uverenja o neefikasnosti „nekonvencionalnih” dejstava, nego što ih je mogao afirmisati. Isto se to može reći i za neuspehe južnovijetnamskih specijalnih snaga koje su Amerikanci obučavali i ubacivali na teritoriju S. Vijetnama.

Svaki od navedenih i drugih primera zaslužuje da se detaljno i pojedinačno analizira. Na ovom mestu biće dovoljno samo podsetiti da je svakoj infiltraciji (delova specijalnih snaga u svrhu razvijanja „nekonvencionalnih” dejstava na protivničkoj teritoriji) prethodila procena unutrašnjeg stanja određene zemlje i uvek se dejtvovalo tamo gde je stanje ocenjeno kao fluidno. Zaključak ovakvih procena (da je stanje fluidno) smatra se najidealnijim za izvođenje ove najgrublje forme subverzije.

Bez obzira na sveobuhvatnost prethodno prikupljenih obaveštajnih podataka za takvu procenu, ona često može i omašiti. U više javno publikovanih napisa bivših funkcionera CIA ovakvi promašaji su otvoreno i priznati.⁴ To se dogodilo u S. Vijetnamu i Kubi. Zaključeno je da je situacija fluidna; međutim postojalo je stvarno jedinstvo i rešenost celokupnog stanovništva da istraje u borbi protiv američkog imperijalizma i da odbrani nacionalnu slobodu i nezavisnost. Infiltrirani delovi specijalnih snaga u redovima stanovništva nisu našli oslonac, zbog čega su na samom startu bili osuđeni na neuspeh. A poznato je da bez makar i mini-

³ Vidi: Levkov dr Milivoje: „Obaveštajna komponenta u naučno-istraživačkom radu stranih ustanova u našoj zemlji”, „13 maj”, br. 6/69, i Pasić dr Krsto: „Pokušaj obaveštajne delatnosti pod vidom naučnog istraživanja”, „13 maj”, br. 1/70.

⁴ U svojoj knjizi „Prava CIA” (The Real CIA, izdavač The Macmillan Company, New York, 1968. godine) jedan od dugogodišnjih visokih funkcionera CIA, Liman Kirkpatrick (Lymann Kirkpatrick, Jr.), analizirajući pripreme i izvođenje akcije u „Zalivu svinja” između ostalog navodi da je prvobitni plan sadržavao izgradnju gerilskih grupa na Kubi, kao i slanje

malne podrške stanovništva u rejonu infiltracije ne može biti govor o razvijanju „nekonvencionalnih“ dejstava u njihove više oblike, ni o dužem egzistiranju infiltriranih delova specijalnih snaga na protivnikovoj teritoriji.

Nema sumnje da postoji raskorak između želja kreatora koncepcije o specijalnom ratovanju i stvarnih mogućnosti njihove upotrebe u konkretno datim političkim i drugim okolnostima. Mogućnost upotrebe snaga za specijalno ratovanje i razvijanje „nekonvencionalnih“ dejstava ne sme se potceniti niti potpuno isključiti.

Teško je reći na osnovu kojih su konkretnih pokazatelja (iz „prethodne obaveštajne studije“) rejoni severno od Ljubljane, severoistočno od Sarajeva i okoline Kruševca ušli u plan „10-1“ kao mogući rejoni za razvijanje „nekonvencionalnih“ dejstava u našoj zemlji. Približan odgovor na ovo pitanje mogao bi se dobiti samo svestranom i detaljnom analizom stanja na ovim područjima, s tim da analiza polazi od istih glavnih pokazatelja od kojih se polazilo u „prethodnoj obaveštajnoj studiji“ i koja bi se radila uz primenu istog ili sličnog metodološkog postupka. Takva analiza bi delimično dala odgovor i na pitanje da li su i u nekom novom planu (npr. „10-2“ ili „10-3“ i sl.) ovi rejoni ostali nepromenjeni, što bi bilo od velikog praktičnog značaja.

Međutim, i bez takve analize lako je uočiti geostrategijski značaj ovih rejona. Jedan je lociran u centru državne teritorije, a dva u zahvatu važnih stratezijsko-operativnih pravaca; Trst — Postojna — Ljubljana (tzv. „Ljubljanska vrata“), i u zahvatu Vardarsko-moravske doline. Bez obzira na političke, ekonomske, nacionalne, sociološke i druge momente koji su uticali na izbor baš ovih rejona, očigledno su u ovom slučaju bili prisutni (i dosta uticajni) i vojnostrategijski razlozi, za koje bi se moglo reći da su manje promenljivi. Otuda pretpostavka da bi ovi rejoni mogli naći mesta i u nekom aktuelnijem planu od onog koji je postao poznat široj javnosti.

Činjenica je da na izbor nekog rejona za eventualno razvijanje „nekonvencionalnih“ dejstava utiče splet objektivnih okolnosti u tim rejonima do kojih se dolazi raznovrsnim postupcima

izvana organizatora i rukovodilaca, oko kojih se imao razviti otpor širih razmera, koji bi srušio Kastru. Međutim, takva optimistička predviđanja nisu se obistinila. Novi režim je bio daleko popularniji među stanovništvom nego što se procenjivalo, a stvarna opozicija, poglavito iz redova imućne klase, ostala je krajnje malobrojna i beznačajna.

Kada je ovaj plan propao došlo se na ideju (krajem 1960. godine) da se umesto slanja malih grupa i postepenog razvijanja pokreta otpora unutra pokuša sa invazijom jačih snaga izvana („Kubanska brigada“). U ovom planu se računalo s time da armija i milicija na Kubi neće pružiti otpor interventima, odnosno da će sam čin intervencije izvana, koji uz to uživa podršku velike sile, imati za posledicu ustanak iznutra. Međutim, Kastrova milicija i vojska borila se mnogo bolje i uspešnije nego što se pretpostavljalo. Do ustanka iznutra nije uopšte došlo, jer je Kastro, navodno, blagovremeno izolovao sve sumnjive elemente. U oba slučaja pokazalo se da su obaveštajne procene unutrašnjeg stanja na Kubi bile pogrešne.

u toku „prethodne obaveštajne studije”. Međutim, bilo bi jednostrano videti ulogu obaveštajnih službi u pripremi ove vrste subverzije samo u prikupljanju podataka o objektivno datim okolnostima u određenim rejonima. Pored prikupljanja podataka, aktivna uloga obaveštajne službe u pripremi „nekonvencionalnih” dejstava ogleda se i u tome što kroz duži period (u određenim rejonima) sama pokušava da stvori što optimalnije uslove za eventualna „nekonvencionalna” dejstva. Znači, prema takvim rejonima logično je očekivati intenzivniju obaveštajno-subverzivnu i psihološku aktivnost u miru, vremenski ranije započetu od samih „nekonvencionalnih” dejstava. Takva aktivnost je sastavni deo opšte politike američke vlade prema zemlji na čijoj se teritoriji biraju ovi rejoni. Upravo, često će od ishoda i rezultata ove prethodne obaveštajno-subverzivne aktivnosti zavisiti i odluka o otpočinjanju „nekonvencionalnih” dejstava. Tamo gde prethodna obaveštajno-subverzivna i propagandna aktivnost neće moći da stvori potrebne preduslove, jasno je da neće moći doći ni do infiltracije delova specijalnih snaga na teritoriju protivnika, a to znači ni do otpočinjanja „nekonvencionalnih” dejstava. Prema tome, adekvatno suprotstavljanje upravo ovoj aktivnosti sada, u miru, predstavlja neposredan i konkretan doprinos onemogućavanju „nekonvencionalnih” dejstava u bilo kojoj zaoštrenijoj ili ratnoj situaciji.

Pukovnici
Miloš PETRIĆ i
Dušan VILIĆ